

UPOZNAJMO SE I POŠTUJMO RAZLIČITOSTI

obiteljski centar
primorsko-goranske županije

STAVOVI I PREDRASUDE

Naš pogled na svijet uvjetovan je našom osobnošću, životnim iskustvom i učenjem iz obitelji i okoline pod čijim utjecajem oblikujemo vlastite stavove i vrijednosti te učimo društvene norme. Shodno tome, može se reći da svatko od nas na osobit način promatra svijet oko sebe te je bitno osvijestiti i istražiti različitosti percepcije.

STAV je stečena, relativno trajna i stabilna, organizacija pozitivnih ili negativnih emocija, vrednovanja ili reagiranja prema određenim idejama, osobama, grupama, situacijama (stav prema vrsti odjeće, vrsti glazbe, ratu, smrtnoj kazni, pobačaju). Stječu se, oblikuju i mijenjaju učenjem. Naravno, brže se uče i pamte oni sadržaji koji su u skladu sa našim stavom. Stav utječe na ponašanje, ali to ne znači da se čovjek uvijek ponaša potpuno u skladu s njim (npr. zbog pritiska iz okoline pojedinac se pridružuje nekoj aktivnosti koju ne smatra opravdanom). Teško ih je mijenjati, a pri njihovoj promjeni bitan čimbenik uspjehnosti predstavlja i stupanj ekstremnosti istih. Uvjeravanje, nametanje i nerazumno usvajanje stavova s kojima se ne slažemo, ne vodi ka stvarnoj promjeni, promjene ovisi o kvalitetnoj edukaciji.

Uloga roditelja i stručnjaka jest poticati mlade na razmišljanje i formiranje vlastitih stavova i sustava vrijednosti. Pritom je od iznimne važnosti da ne namećemo drugima vlastite stavove, ne procjenjujemo njihovu ispravnost već da im pružamo što više informacija i pronalazimo argumente za različite stavove. Iz našeg ponašanja i djelovanja mora proizlaziti jasna poruka da različitosti predstavljaju bogatstvo i da svatko ima pravo na vlastito viđenje i način života.

Živeći u svijetu prepunom različitosti čovjek se često, kako bi se što brže snašao, oslanja na prve utiske, pa tako nakon kratkog poznanstva, na osnovi malobrojnih podataka stvara dojam o osobi. Utisak se formira na osnovi opažanja fizičkog izgleda, glasa, gesta, mimike ili nekih obrazaca ponašanja. Na taj način, na osnovu vlastitog doživljaja, ljude grupiramo kao mlade ili stare, ljubazne ili neljubazne i sl. Srdačna osoba se doživljava kao dobrodušna i pristupačna te se s njom lakše i radije stupa u kontakt. Prvi dojam selektivno djeluje na nove informacije o osobi i otežava promjenu dojma pa ga tek češći susreti i duži kontakti mogu promijeniti. Doživljaj drugih ljudi često se zasniva i na pogrešnim pretpostavkama da su neke osobine povezane (primjerice za tihu osobu se pretpostavlja da je dosadna). Tako je poznat i halo-efekt, «učinak aureole» kada povoljan utisak o nekoj osobi uvjetuje da se sve njene osobine procjenjuju kao dobre. Ljude ipak najčešće doživljavamo kao pripadnike određene grupe, pod utjecajem stereotipa o toj skupini (vjerske i etničke skupine, pojedinci s poteškoćama, suprotni spol, starije osobe i slično).

STEREOTIP je jako pojednostavljena generalizacija o nekoj ljudskoj grupi, koja ne uočava individualne razlike. Stereotipi ne moraju biti samo negativni, ali uglavnom jesu. Često čak i pozitivni stereotipi, kao na primjer onaj da su stanovnici Azije dobri u matematici i kompjuterima, imaju negativni utjecaj. Spomenute osobine ili skup osobina koje pripisujemo određenoj grupi tako može postati polazište za razvijanje predrasuda i diskriminacije.

PREDRASUDA jest stvaranje suda unaprijed, donošenje odluke o nekoj osobi ili grupi ljudi bez odgovarajućeg znanja o njima. Stereotipi i predrasude mogu imati svoju pozitivnu funkciju no najčešće su negativni. Problem nastaje kada ljudi ne prihvaćaju nove ideje, odnose ili ljude što može dovesti do negativnih stavova, misli, emocija ili ponašanja prema različitom i nepoznatom. Takvi negativni postupci mogu se očitovati u vidu diskriminacije, etnocentrizma, ksenofobije, rasizma, seksizma, šovinizma i slično.

NAJČEŠĆE PREDRASUDE SU? Tko sam ja? Tko su oni – drugi?

O NARODIMA Primjerice Japanci su radišni, Škoti škrci, Talijani zavodnici, Crnogorci lijenčine, Arapi teroristi i sl. Ukoliko procjenjujemo da sami nemamo predrasuda nije dovoljno samo promatrati što se zbiva oko nas. Potrebno je osvijestiti vlastite stavove, uočiti nepravdu, prepoznati društvene procese koji podržavaju tu nepravdu te poduzeti korake u sprječavanju istog.

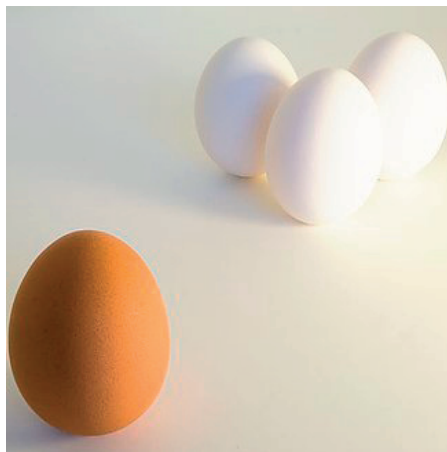
UTJECAJ PREDRASUDA

Utjecaj na pojedinca koji ima predrasude

Predrasude mijenjaju percepciju i onemogućuju da čovjek objektivno prosuđuje. Primjerice, poslodavac koji ima predrasude prema ženama kao radnicama očekivati će da su one loše radnice, te će prije zapaziti njihove pogreške u radu nego postignuća. Na taj način se već postojeće predrasude samo potvrđuju.

Utjecaj na pojedince ili na pojedince koji pripadaju skupini izloženoj predrasudama

Članovi diskriminirane grupe prilagođavaju se diskriminaciji, prihvaćaju je kao životnu činjenicu, primjerice djevojke često prihvaćaju da određena zvanja nisu za žene te se ni ne počinju baviti s istim. Nadalje, članovi diskriminirane grupe trpe psihološku štetu (gube samopoštovanje) i materijalnu štetu (npr. žene zbog diskriminacije imaju manju plaću, ne mogu postići rukovodeće položaje).

MOGU LI SE PREDRASUDE MIJENJATI?

Da bi se predrasude ublažile moraju se osigurati sljedeći uvjeti:

- članovi skupina koji se druže moraju biti istog statusa
- moraju postojati društvene norme koje potiču stvaranje međusobnih prijateljstava između članova skupina
- međusobni kontakti moraju biti odobreni od nekog autoriteta
- članovi skupina moraju imati zajedničke ciljeve koje mogu postići zajedničkim sredstvima.

RAZVOJ PREDRASUDA KOD DJECE /ULOGA OBITELJI

„Djeca uče ono što doživljavaju“

Obitelj je jedan od najvažnijih čimbenika u procesu odrastanja. U obitelji od «malih nogu» učimo društvene vrijednosti, norme, stavove o sebi i drugima te o društvu općenito pa shodno tome odgoj za nenasilje i toleranciju treba započeti već od prvog dana života. Ne/tolerantno ponašanje može se podjednako lako i brzo usvojiti, pa su zato na prvom mjestu roditelji odgovorni za stupanj ne/tolerancije svoje djece. Djeca već sa dvije i tri godine postavljaju roditeljima raznorazna pitanja. Ako su odgovori na ta pitanja odraz njihovih predrasuda, djeca će već u predškolskoj fazi prihvatiti te stereotipe i predrasude. S polaskom u osnovnu školu djeca će se početi identificirati sa grupom kojoj su slična, a razviti će predrasude prema onoj kojoj ne pripadaju. Istovremeno će od roditelja, susjeda, s TV-a usvojiti daljnje predrasude prema npr. članovima druge vjerske ili nacionalne zajednice, spolne orijentacije i slično.

Predrasude su štetne za djecu jer stvaraju lažan osjećaj premoći koji vodi ka neuspjehu i razočaranju u sebe, dovode do straha i izbjegavanja pripadnika drugih skupina. Kod diskriminirane djece javlja se osjećaj manje vrijednosti i socijalne odbačenosti. Predrasude kod djece je teško mijenjati no postoje postupci koji mogu pomoći ka ostvarenju tog cilja:

1. Analiza i razumijevanje vlastitih stavova i predrasuda nastavnika/učitelja

Nastavnik/učitelj mora najprije analizirati vlastite stavove i odbaciti one koji su nastali pod utjecajem predrasuda. Osoba koja iskreno vjeruje u jednakost među ljudima, predstavlja dobar uzor djeci.

2. Razbijanje predrasuda u djece

Učitelj/nastavnik treba stvoriti sigurno okruženje u razredu (bez osjećaja inferiornosti ili superiornosti kod djece). U razredu treba poticati djecu da uđu u kontakt s pripadnicima različitih skupina i na taj način razvijati svijest i emocije koje će im pomoći da prihvate razlike i prilagode im se, te da ih

razumiju i počnu cijeniti. Djeca imaju predodžbu o tome kako bi htjeli da se drugi ponašaju prema njima, ne vole zadirkivanje, ruganje, dominantno ponašanje i slično. Potrebno je naučiti ih da se stave u tuđu poziciju i da vide da li se i sami ponašaju onako kako bi voljeli da se drugi ponašaju prema njima. Treba naučiti djecu prepoznavati predrasude i razvijati njihove sposobnosti da se suprotstave tim predrasudama i diskriminaciji.

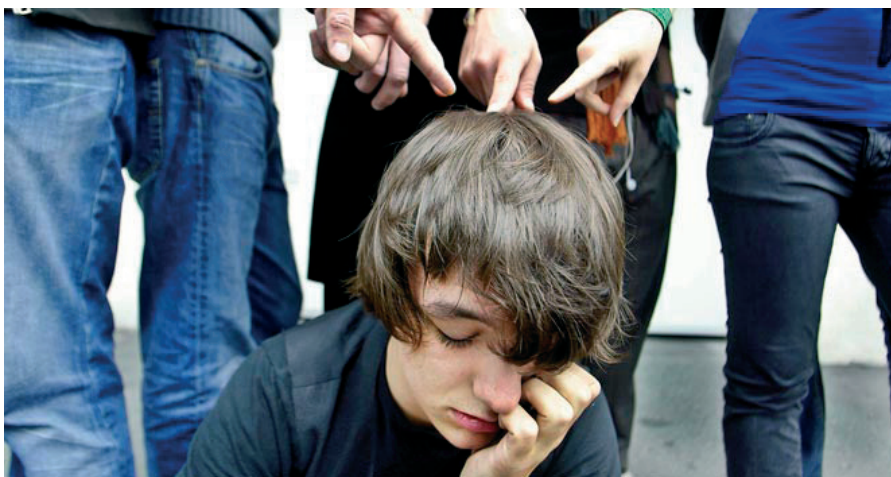
3. Neposredno sučeljavanje s izjavljenim predrasudama

Vrlo često ljudi čuju neku predrasudu u vezi njih ili osobe koja nije prisutna, i tada se obično ne rečenom e jer ne žele ući u sukob ili ne vjeruju da će svojim istupom išta promijeniti. Pravodobna reakcija bila bi blago ispravljanje predrasude, objektivna i mirna analiza osobnih stavova koje neće stvoriti klimu odbijanja i otpora.

NPR. Predrasuda prema djeci s poteškoćama u razvoju:

«Nije u redu da zaostala djeca sjede u istom razredu s normalnom djecom. Ona samo ometaju nastavu i oduzimaju vrijeme koje bi trebalo biti posvećeno normalnoj djeci.»

1. korak (izdvojite dio koji ukazuje na predrasudu i na objektivan, miran način ga ponovite). „Mnogi smatraju da su djeca s poteškoćama u razvoju teret društvu i da bi trebali pohađati specijalizirane škole“.

2. korak (mirno, sigurno i jasno iznesite vlastiti stav o iznesenom mišljenju). „Moje me iskustvo uči da ako se nastava dobro organizira, to može biti pozitivno iskustvo za djecu s poteškoćama i učenike bez poteškoća“.

3.korak (iznesite neku pozitivnu osobinu grupe kojoj je predrasuda bila upućena). „Dijete s poteškoćama stvara kod ostale djece primjer prijateljstva, zaštite, odgovornosti i razvija mnoge važne ljudske kvalitete.“

4. korak (blago skrenite razgovor u pozitivan smjer, na novu temu).

4. Uključivanje obitelji djeteta

5. Planiranje i primjena programa prihvaćanja različitosti

Najprije se provodi kritika stava, pojave i/ ili pojma, zatim grupna rasprava (traži se predrasuda, analizira se njezina netočnost i nepravедnost) te se traže ideje koje bi pomogle u suzbijanju te predrasude.

ULOGA VRŠNJAKA

Svakome od nas potrebno je društvo drugih ljudi. Od najranije dobi gradimo brojne odnose i učimo kako živjeti s drugim ljudima. Potreba za vršnjacima javlja se već u najranijoj dobi, ali najjače je izražena u adolescenciji. Osjećaj pripadnosti nekoj grupi od neizmjerne je važnosti za kvalitetan razvoj svake mlade osobe. Vršnjačka grupa pruža mogućnost učenja različitih uloga te označava težnju ka samostalnosti i slabljenje obiteljskog utjecaja. Vršnjački je utjecaj različito izražen u pojedinim životnim područjima, npr. vrlo je bitan pri odabiru aktivnosti slobodnog vremena, stilu odijevanja, izboru glazbe dok je utjecaj obitelj prisutan pri odabiru škole, zanimanja i slično.

Mlade se osobe povezuju po načelu međusobne privlačnosti, odnosno zajedničkih interesa, stavova, vrijednosti, ali zbog zadovoljavanja pojedinih potreba. Neka od tih po-

treba su potreba za pripadnosti, bliskosti i druženjem. Utjecaj vršnjaka je iznimno važan, no bitno je prepoznati kad on prelazi u negativan pritisak. Strah od odbacivanja ponekad može dovesti do popuštanja pritisku i upuštanja u neželjena ponašanja i situacije. Zbog toga je važno kroz različite aktivnosti omogućiti mladima učenje socijalnih vještina i pomoć u gradnji samopoštovanja.

Ima nekoliko ključnih područja u kojima odnosi s vršnjacima imaju glavni utjecaj.

To su:

1. Razvoj socijalnih vrijednosti, stavova, pogleda na svijet i opće sposobnosti.
2. Predviđanje i utjecaj na buduće mentalno zdravlje djeteta. Djeca koja imaju slabe odnose s vršnjacima i socijalno su izolirana, sklonija su psihičkim problemima kad odrastu.
3. Podučavanje djece kako da ne budu socijalno izolirani. Grupa vršnjaka pruža okruženje u kojem se uče i vježbaju socijalne vještine.
4. Utjecaj na upuštanje djeteta ili adolescenta u problematična ponašanja, kao što je korištenje droge.
5. Podučavanje djece kako da kontroliraju agresivno ponašanje. Nadvladavanje agresije u društvu sebi jednakih siguran je način da se nauče i vježbaju granice do kojih se smije ići.
6. Pomoć pri razvijanju spolnog identiteta. Dok je obitelj ta koja prva sudjeluje u tom procesu, vršnjaci ga proširuju i razvijaju.
7. Pomoć pri razvijanju širih pogleda na svijet i pomak od egocentrizma.
8. Utjecaj na obrazovno postignuće djeteta i njegove ciljeve za budućnost.

PREDRASUDE I DISKRIMINACIJA

Kultura je skup znanja, pravila, tradicije, stavova i vrijednosti koji određuje ponašanje ljudi koji su u nekoj skupini. Skupina može biti određena etničkom, vjerskom, spolnom, klasnom ili dobnom pripadnošću. U vidljive znakove kulture spada način odijevanja, govora i izražavanja, a u nevidljive znakove shvaćanje, vjerovanje, pravila ponašanja, moral, koji su različiti od kulture do kulture (primjerice u nekim kulturama je pristojno gledati sugovornika u oči, a drugima to nije). Kulturni stereotipi proizlaze iz nepoštivanja i nerazumijevanja druge kulture, čiji se članovi onda doimaju kao grubo ili nepristojni. Danas se misli da odgoj mora biti multi-kulturni odnosno da svaki učenik ima jednako pravo na prihvaćanje u razredu i postizanje uspjeha. Prema tome zadatak škole je da uvažava razlike u kulturi i da prepozna razlike u vrijednostima, mišljenju i načinu pristupanja radu kao izvor mogućih nesporazuma koje može imati pripadnik. Prema tome zadatak škole je da uvažava razlike u kulturi i da prepozna razlike u vrijednostima, mišljenju i načinu pristupanja radu kao izvor mogućih nesporazuma koje može imati pripadnik manjinske kulture.

U većini kultura održava se stereotip žene kao slabe, nježne, osjećajne i ovisne, a stereotip muškarca kao jakog, agresivnog, hrabrog i nezavisnog. Ti spolni stereotipi proizlaze iz bioloških razlika. Spolna diskriminacija je prihvaćanje tih razlika i stereotipa kao dokaza o manjoj vrijednosti žena, te se uzima kako da je žena manje sposobna za racionalno mišljenje, misaone

aktivnosti, samostalnost i odlučivanje. To dovodi do činjenice da su žene na nižim društvenim položajima, imaju manje moći i socijalne slobode te manju mogućnosti napredovanja nego muškarci. No, ako se pažljivo razmisli, svatko se može sjetiti mnogo ženstvenih žena koje su poslovne, praktične i ambiciozne ili muževnih muškaraca koji su ljubazni i osjećajni. Prihvaćanje i širenje spolnih predrasuda nastaje u obitelji i školi. Djeca sama ograničavaju svoja iskustva u skladu sa normama ponašanja za muški ili ženski spol. Djevojčice su u prosjeku slabije u matematici, a dječaci u izražavanju. Također su različita očekivanja od djevojčica i dječaka, kao i vrijeme koje im učitelj/nastavnik posvećuje.

DISKRIMINACIJA je skup negativnih postupaka koji onemogućavaju osobu ili grupu ljudi u ostvarivanju njihovih prava.

KSENOFOBIIJA je iracionalan strah od stranaca i svega što je strano (Petz 1992.). Pojam se često uopćuje i upotrebljava kao „mržnja prema strancima“.

RASIZAM je skup negativnih misli ili postupaka kojima se vrednuju ljudi s obzirom na rasnu pripadnost.

SEKSIZAM je vrednovanje ženskog spola kao manje vrijednog.

ŠOVINIZAM je pojam koji se najčešće vezuje uz niže vrednovanje drugih nacija ali se ponekad i uopćeno upotrebljava za vrednovanje naših različitih karakteristika. Svi ovi oblici netrpeljivosti osim nižeg vrednovanja često za sobom povlače i negativne postupke prema osobi ili grupi.

GOVOR MRŽNJE je usmeni ili pisani govor koji se svodi na javno izazivanje ili prouzrokovanje mržnje prema određenoj skupini ili pojedinoj osobi zbog nekog njezinog određenja u svrhu stvaranja netrpeljivosti, razdora, diskriminacije i nasilja i/ili raspaljivanje već postojeće mržnje s time što se ona kroz javni govor mržnje razvija, jača i produbljuje.

Za razliku od negativnog viđenja ili negativnog ponašanja prema nekoj osobi koja je različita tu osobu možemo i tolerirati.

TOLERANCIJA

Toleranciju je danas prepoznata kao temeljna ljudska vrijednost kojoj teže moderna društva. Inicijativom Vijeća Europe dana 10.12.1994. započeta je europska kampanja za borbu protiv rasizma i netolerancije, koja je poslala poruku «Svi različiti su jednaki» dok je Generalna skupština UN-a 1995. je godinu proglasila godinom tolerancije

Riječ tolerancija vuče korijene iz grčke riječi tolerare što znači podnositi, trpjeti i uvažavati tuđe mišljenje i uvjerenje. Danas se pod tim pojmom označava podnošenje i poštivanje vrijednosti, stavova ili kultura koje se razlikuju od naših vrijednosti, stavova i kulture. Tako toleriramo frustraciju, duševne bolesti, (političke) ideje, tuđe stavove, predrasude i stereotipe, i što je i najteže, druge ljude sa svojim karakteristikama. Kao odgovor na pitanje na koji je način moguće osobu potaknuti na međusobno poštivanje različitosti i suradnju, često se spominju odgoj i edukacija djece kojom će se razvijati vještina tolerancije i stvarnog uvažavanja tuđih mišljenja i ponašanja. To znači da djeca prihvaćanje različitosti trebaju ugraditi u vlastiti sustav vrijednosti kako bi kasnije mogli i uvažavati a ne samo podnositi druge ljude. Prvi učitelj tolerancije je obitelj. Budući da se tolerancija uči najčešće po modelu – dakle gledajući nekog drugoga tko ima razvijene tolerantne oblike i obrasce ponašanja djece će ih usvojiti. No, obitelj nije jedini učitelj. Sve strukture društva trebale bi se uključiti u odgoj oko tolerancije, kako se uključuju o ostala područja odgoja. Ono što je prvi preduvjet učenju tolerancije je empatija – kognitivna, razumska sposobnost razumijevanja tuđih osjećaja, situacija ili problema.

Tolerancija i sklonost toleranciji ovisi o nekoliko faktora:

a) o odgoju pojedinca

b) o raspoloženju pojedinca

Ukoliko je neraspoložena generalno toleranтна osoba neraspoložena najčešće neće tolerirati ponašanja koja ga inače ne smetaju.

c) o drugim emocijama, prvenstveno strahu

Ukoliko je osoba u strahu za sebe ili za bližnje, smanjuje se sklonost ka toleriranju nekih stvari ili osoba – npr. smanjena snošljivost na osobe Arapskog porijekla nakon napada na New York.

d) o društvu u kojem se krećemo

Najčešće smo tolerantni prema onima koji su nam slični, dok kod osoba koje su drugačije od nas dolazi do smanjene tolerancije što je povezano s stereotipima i predrasudama. Ljudi koji razmišljaju i ponašaju se drugačije od plaše nas jer nismo u stanju predvidjeti njihove reakcije i ne znamo kako bi se prema njima ophodili. Strah rađa odbojnost, netrpeljivost i neprijateljstvo.

Upoznajući druge ljude, razumijevajući drugačije vrednovanje stvarnosti postajemo bogatiji. Mi na taj način bolje razumijemo do tada nam strana ponašanja no također bolje razumijemo i sebe. Prihvatanje i razumijevanje različitosti temelj je kvalitetnije komunikacije i života cijele društvene zajednice. Bogatstvo života nalazi se u toj različitosti.

CILJEVI TOLERANCIJE:

- promicati uzajamno poštovanje, toleranciju i razumijevanje među mladima različitog spola, rase, nacionalnosti, socijalnog podrijetla, vjerske pripadnosti, kulturnog opredjeljenja, političkog uvjerenja i ostalih posebnosti
- preventivnim programima, tretmanskim mjerama i dosljednom primjenom zakona sprječavati sve oblike nasilja, huliganstva, netrpeljivosti, rasizma, šovinizma i ksenofobije
- kreirati društvo jednakih mogućnosti i socijalne solidarnosti
- odgovarajućim mjerama stimulirati mlade za aktivno sudjelovanje u rješavanju vlastitih i društvenih problema, kroz njihovo uključivanje u procese odlučivanja na svim razinama
- poticati obrazovanje i djelovanje koje gradi civilno društvo, njeguje mirno razrješavanje društvenih sukoba, te suradnju i uzajamno poštovanje i razumijevanje među različitim narodima
- poticati solidarnost, poštivanje prava i uvažavanje različitosti, promovirati one društvene vrijednosti koje mladima mogu poslužiti u aktivnom promišljanju i postizanju sigurne i prosperitetne budućnosti

Međunarodni dan tolerancije, 16. studeni (UNESCO) proglašen je 1995. godine od strane Ujedinjenih naroda kojim je pokrenuta velika kampanja s ciljem propagiranja tolerancije.

UNESCO je dao definiciju za toleranciju.

TOLERANCIJA je poštovanje, prihvaćanje i uvažavanje bogatstva različitosti u našim svjetskim kulturama, naša forma izražavanja i način da budemo ljudi. Ona je zasnovana na znanju, otvorenosti, komunikaciji i slobodi mišljenja, savjesti i uvjerenju. Tolerancija je harmonija u različitostima. To nije samo moralna dužnost, to je također politički i zakonit zahtjev. Tolerancija, vrлина koja mir može učiniti mogućim, doprinosi mijenjanju kulture rata u kulturu mira. Tolerancija nije koncesija, dobrodušnost ili popustljivost. Tolerancija je, iznad svega aktivan stav potaknuti priznanjem univerzalnih ljudskih prava i fundamentalna sloboda drugih. Nikako se ne može koristiti kao opravdanje za kršenje fundamentalnih vrijednosti. Tolerancija treba da je primjenjiva od pojedinaca, grupa i Država.

Tolerancija je odgovornost koja nosi ljudska prava, pluralizam (uključujući kulturni pluralizam), demokraciju i vladavinu zakona. Ona uključuje odbacivanje dogmatizma i apsolutizma i potvrđuje standarde postavljene u instrumentima internacionalnih ljudskih prava. Dosljedno poštovanje ljudskih prava, biti tolerantan, ne znači toleriranje socijalnih nepravdi ili odbacivanje ili slabljenje tuđih uvjerenja. To znači biti slobodan, čvrsto se držati svojih uvjerenja i prihvaćati da se i drugi drže svojih. To znači prihvaćanje činjenice da ljudska bića, prirodno različita u svojim nastupima, situacijama, govoru, ponašanju i vrijednostima imaju pravo da žive u miru i da budu kakvi jesu. Također znači da se nečija viđenja ne nametnu.

Mržnji i predrasudama na kraj možemo stati, mi obični ljudi koji žele promicati tolerantnost i slaviti različitost. Ovdje vam iznosimo neke ideje i načine kako to možete napraviti, a vi naravno također možete smisliti i sami načine koje su primjenjive u vašoj obitelji, školi, poslu ili gradu.

IDEJE ZA VAŠ ŽIVOT

1. Pogledajte predstavu i film, pročitajte knjigu, poslušajte glazbu ili otidite na plesnu izvedbu koju izvode umjetnici drukčijeg porijekla i različite dobi.
2. Posjetite dom za stare i nemoćne u vašoj blizini i razgovarajte sa šticienicima.
3. Zamolite pripadnika druge kulture da vam pokaže kako se kuha neko njihovo tradicionalno jelo ili da vam priča o svojoj zemlji.
4. Volontirajte.
5. Kad čujete klevetu, opovrgnite je. Neka ljudi znaju da je širenje predrasuda uvijek neprihvatljivo.
6. Pokušajte zamisliti kako bi izgledao vaš život da ste drugog spola, vjere, rase ili druge seksualne orijentacije.
7. Razmislite kakav dojam ostavljate na druge te napravite opis svojih osobina koje se mogu nazvati tolerantnim (npr. otvorenost, empatija) i netolerantnim (npr. perfekcionizam ljubomora).
8. Imate li o stereotipe o određenim skupinama. Odražavaju li se ti stereotipi u vašim postupcima?
9. Otkrijte svoje skrivene predrasude i naučite što poduzeti kako ih ne biste imali.
10. Sudjelujte zajedno djecom nekom projektu koji slavi različitost.
11. Djeci čitajte knjige koje sadrže tolerantnu i multikulturnu tematiku.
12. Promotrite imate li u svome domu umjetnine iz drugih kultura. Nabavite nešto novo i neobično.
13. S djecom porazgovarajte o njihovim omiljenim junacima. Pomognite im da uvide kako se osobine heroja kriju i u običnim ljudima (medicinske sestre, veterinari, volonteri).
14. Sa svojom obitelji odaberite odjeću, obuću i stvari koje biste mogli dati u humanitarne svrhe.
15. Pripazite na ton i rječnik kad ste ljuti.
16. Nemojte kupovati stvari ili glazbu kojima se promovira nasilje i mržnja.
17. Odvedite obitelj u etnički restoran. Naučite o nečemu više umjesto da samo objedujete.
18. Potičite znatiželju djece, približite im različite rase i nacije, predložite im da prošire krug prijatelja.
19. Naučite kako o svemu razgovarati otvoreno, neka znaju da nijedna tema nije tabu.
20. Uključite se u rad roditeljskih vijeća škole.
21. Potičite škole da imaju jednake športske programe za djevojke i za dečke.
22. Provjerite kakva je školska politika prema učenicima manjinskih nacionalnih/rodnih grupacija (homoseksualci, Romi i pripadnici drugih manjina). Ponudite se pribaviti dodatne materijale ako je to potrebno.
23. Provjerite mogu li školu vašeg djeteta pohađati djeca s posebnim potrebama? Ukoliko isto nije moguće provjerite što je potrebno poduzeti da im se to omogući.
24. Plješćite na utakmici i dobrim potezima suparničke ekipe. Kažnjavajte nasilno navijanje i promovirajte fair play.

25. Mrežne administratore potaknite na kažnjavanje vrijeđanja te širenja mržnje putem interneta.
26. Potičite učenike da prijave zlostavljanje i bullying, nudeći im potpunu diskreciju.
27. Zamolite upravu škole da ne održava ispite ili blagdane bilo koje vjerske skupine.

Na kraju...

Nakon što ste pročitali naših nekoliko ideja pridružite nam se da zajedno gradimo svijet u kojem će biti mjesta za svakoga.

VRIJEME JE!!!

LITERATURA:

1. Horvat M., Lučić G., Ratkajac G., Šapina M. (2008.) : Krenimo zajedno do uvažavanja različitosti, Udruga Plavi telefon
2. Ajduković M., Pečnik N.(1994). Nenasilno rješavanje sukoba, Zagreb, Alinea
3. www.lgbtig.net
4. www.sigmacentar.hr
5. www.rtvtk.ba
6. www.bd2.net
7. www.sdfih@bih.net.ba
8. www.girija.info

obiteljski centar
primorsko-goranske županije

Krešimirova 12, 51000 Rijeka
Tel: 051/338-526, Fax: 051/311-107
www.oc-pgz.hr